

2008-11-11

Dnr 141/08-739

Socialnämnden

Betänkandet "Värdigt liv i äldreomsorgen" – yttrande till Socialdepartementet

Förslag till beslut

- Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande över betänkandet "Värdigt liv i äldreomsorgen".

Anita Brynje
Socialchef

Catarina Stavenberg
Stabschef

Sammanfattning

Värdighetsutredningens betänkande "Värdigt liv i äldreomsorgen" (SOU 2008:51) omfattar ett antal förslag för att äldre människor som har insatser från äldreomsorgen ska kunna leva ett värdigt liv utifrån sin identitet och personlighet. Äldreomsorgen ska inriktas på att de äldre får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. De äldres och deras närståendes inflytande över hjälpinsatser ska öka. I utredningen föreslås bland annat att bestämmelser om en nationell värdegrund införs i socialtjänstlagen.

Yttrandet till Socialdepartementet omfattar synpunkter på tre av de förslag som tas upp i betänkandet

- lagstiftning om nationell värdegrund
- nationellt instrument för behovsbedömning, och
- ersättningen till enskilda personer.

Bakgrund

Socialdepartementet har lämnat betänkandet ”Värdigt liv i äldreomsorgen” (SOU 2008:51) på remiss till flera remissinstanser, däribland ett antal kommuner. Tyresö kommun finns inte med bland remissinstanserna, men vill ändå lämna ett yttrande till departementet i frågan. Remisstiden har formellt gått ut den 31 oktober, men kommunen har fått löfte om att kunna lämna sitt svar senare.

Betänkandet

Betänkandet ”Värdigt liv i äldreomsorgen” syftar till att förändra omsorgen så att ”äldre människor som har insatser från äldreomsorgen, så långt det är möjligt, ska kunna leva utifrån sin identitet och personlighet”. Den äldre ska kunna leva ett värdigt liv och känna välbefinnande och den äldre ska kunna ha inflytande över vilka insatser som behövs, hur de bör utföras, när och av vem eller vilka.

Sammanfattningsvis handlar förslagen om följande:

- Värdegaranti. Bestämmelser i socialtjänstlagen om en nationell värdegrund som syftar till att tydliggöra den människosyn, de värderingar och de förhållningssätt som ska gälla i den dagliga verksamheten. Socialnämnden ska årligen offentliggöra hur nämnden utvecklat och säkrat kvaliteten i äldreomsorgen utifrån den nationella värdegrunden och Socialstyrelsen och länsstyrelserna föreslås få i uppdrag att utarbeta bedömningskriterier för tillsyn av värdegrundens tillämpning.
- Ökat inflytande för äldre
- Fokus på resultat av insatser och uppföljning
- Behovsbedömning. Nationellt instrument för behovsbedömning ska utarbetas för att underlätta ett systematiskt och ett mer likvärdigt arbetssätt med ansökningar om bistånd.
- Ett frivilligt system för värdegrundsmärkning
- Ersättning till enskilda personer. Ny lag föreslås som ger kommunerna befogenhet att utge ersättning till enskilda personer om kommunen inte har verkställt ett beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen inom skälig tid, eller om kommunen inte kunnat ge en enskild person det bistånd som socialnämnden garanterat.
- Stöd till implementering av värdegrundsarbete
- Synpunkter och klagomål. Bedömningar kring frågor om äldres möjligheter till att lämna synpunkter och klagomål som rör de vardagliga insatserna.

Socialförvaltningens synpunkter

Socialförvaltningen vill lämna synpunkter till departementet i tre frågor i förslaget

- lagstiftning om nationell värdegrund
- nationellt instrument för behovsbedömning, och
- ersättningen till enskilda personer.

Lagstiftning om nationell värdegrund

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att påverka attityder, värderingar, förhållningssätt och etiska normer. Förslaget om nationell värdegrund har ambitionen att lagfästa djupt mänskliga förhållanden som att få leva utifrån sin identitet och personlighet, att känna välbefinnande, att ha rätt till privatliv och kroppslig integritet, att känna trygghet och meningsfullhet. Förvaltningen ansluter sig till de synpunkter som lämnats av Sveriges kommuner och Landsting (SKL) och sakkunniga i utredningen. Vi anser att de praktiska möjligheter som finns att förbättra människosyn och ett gott bemötande genom en detaljerad lagstiftningen är mycket begränsade.

Förvaltningen föreslår i stället, i likhet med SKL, att SoLs portalparagraf kompletteras med innebörden att ”socialtjänstens insatser skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet”. Detta för att ge en tydlig signal om innebörden och också att göra det tydligt att bestämmelsen avser alla grupper och inte bara riktas mot den äldre befolkningen.

Nationellt instrument för behovsbedömning

I remissen föreslås att ett nationellt instrument för behovsbedömning ska utarbetas för att underlätta ett systematiskt och ett mer likvärdigt arbetssätt med ansökningar om bistånd.

Socialförvaltningen anser att det finns starka skäl att förenkla handläggningen vid biståndsbeslut. Det är en viktig del i synen på valfrihet och ett ökat inflytande för äldre. Att kunna bestämma mer över sin verklighet är en självklarhet för en värdig ålderdom. Socialnämnden anser att socialtjänstlagen ger utrymme för förenklad biståndsprövning och har beslutat att införa en förenklad bedömning för alla över 80 år med behov av hemtjänst högst 15 timmar per vecka.

Vår bedömning är att det finns en uppenbar risk att förslaget om ett nationellt instrument för behovsbedömning, vilken går i motsatt riktning, kommer ytterligare öka administrationen och inte bidra till att den enskilde får ökat inflytande, varför vi avstyrker förslaget.

Ersättning till enskilda personer

En ny lag föreslås införas som ger kommunerna befogenhet att utge ersättning till enskilda personer om kommunen inte har verkställt ett beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen inom skälig tid, eller om kommunen inte kunnat ge en enskild person det bistånd som socialnämnden garanterat.

Förvaltningen avstyrker även detta förslag. Vi anser inte att det är en framgångsrik väg att fokusera på ekonomisk kompensation. Det är bättre att utveckla tjänsternas innehåll gentemot medborgarna, vilket Tyresö gjort sedan flera år, bland annat genom att utveckla kvalitetsgarantier. För att säkra kvaliteten i tjänsterna tillskapades också en tjänst som kvalitetsinspektör i socialförvaltningen under 2008.

När kvalitetsgarantier infördes i kommunen gjordes då ett ställningstagande att avstå från ekonomisk kompensation och i stället höja ribban med kvaliteten årligen, samt att skapa en dialog med brukarna och medborgarna om tjänsternas innehåll. Vi tror fortfarande att en ekonomisk kompensation till enskild inte är den rätta vägen och avstyrker därför förslaget om den föreslagna lagstiftningen.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi att socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande över betänkandet.
